

Scripta

Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna
International Journal of Medieval & Modern Literature & Culture

SCRIPTA

*Revista Internacional de Literatura i Cultura
Medieval i Moderna*

núm. 22 (desembre 2023)

Universitat de València

SCRIPTA, *Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna*, núm. 22 / desembre 2023 / sumari I - II
ISSN: 2340-4841 · doi:10.7203/SCRIPTA.22.27860

Direcció: Vicent Josep Escartí (Universitat de València)

Secretari: Rafael Roca Ricart (Universitat de València)

Editors: Maite Simon Méndez (Publicacions de la Universitat de València)

J. Enric Estrela García (Universitat de València)

CONSELL DE REDACCIÓ

Anna Maria Babbi, (Università degli Studi di Verona), Alfonsina de Benedetto (Università di Bari Aldo Moro), Josepa Cortés Escrivà (Universitat de València), Eulàlia Duran Grau (Institut d'Estudis Catalans), Antoni Ferrando Francés (Universitat de València), Eulàlia Miralles Jori (Universitat de València), Joan Peytaví Deixona, (Universitat de Perpinyà), Valentina Ripa (Università degli Studi di Salerno), Pep Valsalobre Palàcios, (Universitat de Girona)

CONSELL CIENTÍFIC ASSESSOR

Gemma Avenoz Vera (Universitat de Barcelona), Helena Buffery (University College Cork), Júlia Butinyà Jiménez (UNED - Madrid), Antonio Castillo Gómez (Universidad de Alcalá de Henares), Germà Colón Domènech (†) (Institut d'Estudis Catalans), Anna Maria Compagna (Università degli Studi Federico II - Napoli), Antonio Cortijo Ocaña (University of California - Santa Bárbara), Ricardo L. Silveira da Costa (Universidade Federal do Espírito Santo), Dominique de Courcelles (Centre National de la Recherche Scientifique - Paris), Josep Maria Domingo Clua (Universitat de Lleida), Gabriel Ensenyat Pujol (Universitat de les Illes Balears), Immaculada Fàbregas Alegret (Université de Bretagne -Sud), Antoni Furió Diego (Universitat de València), Montserrat Galí Boadella (Benemérita Universidad Autónoma de Puebla), Marinela Garcia sempre (Universitat d'Alacant), Lluís Gimeno Betí (Universitat Jaume I - Castelló), Albert G. Hauf Valls (Universitat de València), Enric Mallorquí-Ruscalleda (California State University at Fullerton), Elisa Martí López (Northwestern University), Joaquim Martí Mestre (Universitat de València), Josep Lluís Martos Sánchez (Universitat d'Alacant), Montserrat Piera (Temple University), Mercè Pujol Berché (Université Paris Ouest - Nanterre - La Défense), Patrizio Rigobon (Università degli Studi di Venezia- Ca'Foscari), Valentina Ripa (Università degli Studi di Bari - Aldo Moro), Albert Rossich Estragó (Universitat de Girona), J. Enric Rubio Albarracín (Universitat de València), Flocel Sabaté Curull (Universitat de Lleida), Antoni Simon Tarrés (Universitat Autònoma de Barcelona), Carsten Sinner (Universität Leipzig), Ildikó Szijj (Universitat Eötvös Loránd de Budapest)

Tècnic informàtic: Pedro Castilla Fernández

Auxiliars tècnics: Jose Manuel Carrillo Montero, Joaquín García Lombard

Imatge de la portada: Paco Guillem (de la sèrie *Fotopintari*)

ISSN: 2340-4841

Els textos publicats en aquesta revista estan, si no s'indica el contrari, sota una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 de Creative Commons. Pot copiar-los, distribuir-los i comunicar-los públicament sempre que cite el seu autor i el nom d'aquesta publicació, *SCRIPTA. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna / International Journal of Medieval & Modern Literature & Culture*, no els utilitze per a fins comercials i no faça amb ells obra derivada. La llicència completa es pot consultar en [Creative Commons](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/)

SCRIPTA, Revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna, núm. 22 / desembre 2023 / sumari I - II
ISSN: 2340-4841 · doi:10.7203/SCRIPTA.22.27860

Sumari

MISCEL·LÀNIA

Rubén Gregori: «Revelació, apoteosi i confirmació. El retaule de la Transfiguració de la Catedral de Tortosa».....	1-17
Marco A. Coronel: «Conócete a ti mismo: una máxima délfica al servicio de la ética y la política desde el renacimiento».....	18-38
Manel Pérez Castañeda: «El Romanç d'Evast e Blaqueria i el concepte missional lul·lià: una aplicació pràctica a l'Amèrica del segle XVI».....	39-69
Anna Maria Compagna & Anna Mazza & Núria Puigdevall: «Napoli, 1602: suore per sbaglio? Magia e scrittura come mezzi per uscire dall'emarginazione o condanna definitiva alla marginalità?».....	70-88
Gonçal López-Pampló Rius: «Fantasmes de la tradició. Sobre l'assaig contemporani i les seues arrels en l'edat moderna».....	89-103
Adrià Martí-Badia: «La llengua catalana segons els viatgers estrangers de l'últim terç del vuit-cents».....	104-127
Marina Cortés Jornet: «Manuela Agnès Rausell i Soriano i el trencament de la tradició narrativa».....	128-155
Carles Segura Llopes: «Les construccions de relatiu col·loquial en català».....	156-190
Blanca Garcia-Oliver: «L'exili català a Cambridge. A propòsit de la Jornada commemorativa del 50é aniversari de l'AILLC».....	191-203

MONOGRÀFIC A

Nancy De Benedetto & Simone Sari: «Storie di un mare in comune: cibo, viaggi, lingue, identità».....	204-206
Riccardo Viel: «Dei Maestri e sui Maestri: ritorni alla filologia. Riflessioni per Costanzo Di Girolamo».....	207-215
Anton M. Espadaler: «De la fam al festí. L'alimentació a <i>Jaufré i Flamencs</i> ».....	216-227
Anna Fernández-Clot: «Joglars, música i entreteniment en els banquets medievals».....	228-250
Xavier Renedo: «Un cavaller català a la cort de Niall Óg O'Neill, «princeps hibernicorum Ultonie» (tardor del 1397)».....	251-271
Joan Santanach Suñol: « <i>Que bon dictat era e verdader</i> : constants i divergències en els llibres de cuina medievals en llengua catalana».....	272-287
Simone Cattaneo: «A taula amb Pellegrino Artusi i Josep Pla: l'art de fer país a Itàlia i a Catalunya amb el que hem menjat».....	288-307
David Portillo de Barrio: « <i>Matisos culinàries</i> . La importància de la gastronomia en la construcció de Cartes d'Itàlia (1955) de Josep Pla».....	308-321
Lidia Carol Geronès: «Nèstor Luján e Joan Perucho, 'gastrófogos' al servizio della serenissima: racconti di cibi e spezie sulle rotte del Mediterraneo d'Oriente».....	322-333
Francesco Ardolino: « <i>Heus! Etiam mensas consumimus</i> . Rescriptures de Carme Riera, Miquel de Palol i Tina Vallès».....	334-344
Meritxell Matas Revilla: « <i>Bleu, saignant, à point, bien cuit</i> : la relació entre el cos i el menjar en les poètes catalanes».....	345-358
Cristina Dusio & Letizia Staccioli: «L'Atlas català de Cresques: primi sondaggi lessicali».....	359-371
Andrea Zinato: «Aragonesi, castigliani e catalani: il Mediterraneo di Pero Tafur».....	372-387
Giovanni Strinna: «Parole del mare. Il contributo catalano al lessico sardo della pesca».....	388-404
Pep Valsalobre: «Literatura i viatge a l'època moderna. Una aproximació a alguns itineraris d'autors, personatges i textos per espais reals i imaginaris».....	405-428
Ivan Lo Giudice: «Parole, mare e isole del Mediterraneo: Joan Estelrich nel ricordo di Josep Pla».....	429-441
Andrea Pereira Rueda: « <i>Tutto che mi resta è già perduto</i> : la influència de Salvatore Quasimodo en l'obra de Ponç Pons».....	442-461
Enric Bou: «Foraster de fora: entre la gran literatura i l'humor escèptic».....	462-481
J. Àngel Cano & Xavier Hernández: «La hipertextualitat i la intermedialitat en <i>Odissea, el viatge de Ningi</i> (2017), d'Elies Monxolb».....	482-498
Víctor Martínez-Gil: «Mediterrani i apocalipsi en la literatura catalana de ciència-ficció».....	499-516
Isabel Turull-Crexells: « <i>Amb dits de rosa l'aurora</i> : versions catalanes d'Home».....	517-529

MONOGRÀFIC B

Josep V. Garcia Sebastià & Vicent Martines: «Acostaments al Curial e Güelfa: literatura, llengua i traducció».....	530-532
Jordi M. Antolí Martínez: «L'adverbi <i>totavia</i> al <i>Curial e Güelfa</i> : un possible italianisme lèxic».....	533-558
Caterina Martínez-Martínez: «El cas únic de <i>no menys</i> 'encara que, malgrat això' en el <i>Curial e Güelfa</i> i un altre italianisme no observat».....	559-573
Mar Massanell i Messalles: «Tradició i innovació en la selecció de l'auxiliar de perfet a <i>Curial e Güelfa</i> ».....	574-602
Júlia Butinyà: «El Magnánimo, el Marqués de Santillana y el III libro del <i>Curial</i> ».....	603-639
Ricardo da Costa: «A experiència de traduzir a novela <i>Curial e Guelfa</i> (séc. XV) para a língua portuguesa».....	640-662

RECENSIONS

Albert Ferrer Orts, <i>Subtilses renaixentistes valencianes a colp d'ull</i> (M. García Conejos).....	663-665
Eulàlia Miralles, Marc Sogues & Pep Valsalobre, <i>Son lo que poden mostrar que haveu begut d'aquesta font. Homenatge al professor Albert Rossich</i> (Fernando Medina).....	666-672
Rafael Ferrer i Bigné, <i>Escrits valencians</i> (Hèctor Sanchis Molla).....	673-676
Mireia Ferrando Simon, Joan Fuster. <i>Escrits sobre el "Tirant lo Blanc", (Jacob Mompó)</i>	677-680

Presentació

1. El número 22 de *Scripta. Revista Internacional de Literatura i Cultura Medieval i Moderna* és el primer, ve, certament, ben carregat d'aportacions. És, per tant, un motiu d'alegria per a l'equip editorial, el fet que cada dia rebem més col·laboracions. Algunes, per atènyer-nos a les normes de la revista, no arriben a veure la llum. Però a aquells autors els encoratgem, també, a millorar i presentar-nos de bell nou els seus treballs. L'aportació més gran que podem fer a la investigació es basa precisament en això: insistir i millorar els nostres resultats.

2. El número que ara presentem compta amb la secció miscel·lània, que conté nou treballs. El primer, de Rubén Gregori, de la Universitat Catòlica de València, porta per títol «Revelació, apoteosi i confirmació. El retaule de la Transfiguració de la Catedral de Tortosa». El segon és de Marco A. Coronel (Universitat de València) i s'intitula «Conócete a ti mismo: una máxima délfica al servicio de la ética y la política desde el renacimiento». En tercer lloc trobem l'aportació de Manel Pérez Castañeda, que pertany també a la Universitat de València. El seu text porta per títol «El Romanç d'Evast e Blaquerua i el concepte missional lul·lià: una aplicació pràctica a l'Amèrica del segle XVI». Seguidament apareix el text de tres investigadores de l'àmbit napolità: Anna Maria Compagna (Universitat degli Studi di Napoli - Federico II), Anna Mazza (investigadora independent) i Núria Puigdevall (Universitat Suor Orsola Benincasa, de Nàpols també). La seua aportació duu per títol «Napoli, 1602: suore per sbaglio? Magia e scrittura come mezzi per uscire dall'emarginazione o condanna definitiva alla marginalità?». Els tres treballs següents són de membres de la Universitat de València. Gonçal López-Pampló Rius en ofereix «Fantasmes de la tradició. Sobre l'assaig contemporani i les seues arrels en l'edat moderna», mentre que Adrià Martí-Badia aporta «La llengua catalana segons els viatgers estrangers de l'últim terç del vuit-cents» i, per la seua banda, Marina Cortés Jornet ens ofereix «Manuela Agnès Rausell i Soriano i el trencament de la tradició narrativa». Carles Segura Llopes, de la Universitat d'Alacant, publica «Les construccions de relatiu col·loquials en català», i Blanca Garcia-Oliver, que tncia la secció, ens ofereix el treball que duu per títol «L'exili català a Cambridge. A propòsit de la Jornada commemorativa del 50é aniversari de l'AILLC».

Pel que respecta als monogràfics, cal dir que tenen un origen ben divers. Mentre el primer *Storie di un mare in comune: cibo, viaggi, lingue, identità* conté part de les ponències que es varen llegir dins el XIII Congresso Internazionale dell'Associazione Italiana di Studi Catalani (AISC), que ens aplegà sota el títol de «Storie di un mare in comune. Cibo, vita e morte sulle rotte del mediterraneo d'oriente», i es celebrà a la Università di Bari, del 30 novembre al 2 desembre de 2022; el segon, *Acostaments al Curial e Güelfa: literatura, llengua i traducció* és el fruit de les línies de recerca lingüística que es desenvolupen principalment des de la Universitat d'Alacant, i al voltant de la novel·la medieval *Curial e Güelfa*. No insistiré en els noms dels investigadors i les investigadores que han aportat els seus treballs per configurar aquest volum que ara el lector té en les seues pantalles. Els curadors de cada monogràfic ja ho fan. Però sí que vull donar les gràcies a aquests darrers, per la confiança dipositada en *Scripta*. A Nancy de Benedetto (Universitat di Bari) i a Simone Sari (Universitat de Barcelona), per haver gestionat tan bé el gran nombre d'articles que ara publiquem. I també, especialment a la primera, per les seues gestions amb l'AISC, que ha confiat en nosaltres per publicar els resultats d'un aplec tan important per a la catalanística com el que regularment convoca i porta endavant magníficament.

En segon lloc, em toca donar les gràcies a Josep Vicent Garcia Sebastià i a Vicent Martines, tots dos de la Universitat d'Alacant, per haver tingut en compte la nostra revista per publicar els fruits de les recerques que ara tenim ja a l'abast. A tots, i a tots els autors i les autores, el meu agraïment sincer.

Per acabar la presentació d'aquest número 23, indiquem que a la darrera secció trobem les recensions signades per M. García, Fernando Medina, Hèctor Sanchis i Jacob Mompó, els quals aporten els seus punts de vista sobre llibres que han aparegut recentment i que poden interessar als nostres lectors.

3. En aquest punt, encara, és just agrair la col·laboració de l'artista Paco Guillem, que ens ha permès la reproducció d'una fotografia seua per il·lustrar la portada d'aquest número; i, també, l'auxili tècnic del nostre col·laborador i professor de la Universitat d'Alacant, Robert March, que ens ha ajudat a portar el número a bon port. Per últim, i com és de justícia fer, ens cal donar les gràcies als avaluadors externs, que realitzen un treball poc agraït, però sense el qual no podríem continuar en la bona direcció. Sense tots aquests, i sense el treball de les autores i dels autors dels articles d'aquest volum, *Scripta* 22 no hauria pogut veure la llum.

Vicent Josep Escartí

Director de *Scripta*